

20/16

Uitspraak van het College van Toezicht van het Nederlands Instituut van Psychologen.

Het College van Toezicht van het Nederlands Instituut van Psychologen, hierna te noemen het College, heeft het volgende overwogen en beslist ten aanzien van de bij brief van 6 september 2020 door A, hierna te noemen klagster, ingediende klacht tegen B MSc, hierna te noemen verweerster, lid van het Nederlands Instituut van Psychologen, en ingeschreven in het NIP-register psycholoog NIP.

I Het verloop van de procedure

Het College heeft kennis genomen van:

- het klaagschrift met bijlagen d.d. 6 september 2020;
- het verweerschrift met bijlagen d.d. 13 oktober 2020;
- de repliek met bijlagen d.d. 10 maart 2021;
- de aanvullende stukken ingestuurd door klagster d.d. 25 maart 2021;
- de dupliek met bijlagen d.d. 9 april 2021.

Nadat de behandeling van de zaak was verplaatst vanwege een op verzoek van klagster ingelaste tweede schriftelijke ronde van re- en dupliek, heeft de mondelinge behandeling van de klacht plaatsgevonden ter zitting van het College van 6 oktober 2021, waarbij klagster en verweerster aanwezig waren. Klagster werd vergezeld door mr. M. Verhoog, advocaat, die heeft verklaard klagster moreel te steunen en niet in haar hoedanigheid van advocaat klagster bij te staan. Verweerster werd bijgestaan door mr. D. Schut-Wolfs, werkzaam bij DAS.

II De feiten

Op grond van de stukken en van hetgeen ter zitting heeft plaatsgevonden kan van het volgende worden uitgegaan.

- a. Klagster (hierna ook moeder) heeft samen met haar ex-echtgenoot (hierna ook vader) drie zonen. De oudste zoon is meerderjarig. De twee jongste zonen, de tweeling C en D, zijn geboren in 2006 (hierna te noemen de kinderen).
- b. Na de scheiding in 2008 woonden de kinderen bij moeder. De oudste zoon is na zijn 12e jaar bij vader gaan wonen.
- c. Het ouderlijk gezag over de kinderen wordt uitgeoefend door beide ouders. Er is sprake van een complexe echtscheiding.
- d. Verweerster is als SKJ geregistreerde psycholoog NIP werkzaam in haar psychologie praktijk V te X.
- e. Op 12 december 2018 heeft verweerster, nadat klagster contact met haar had opgenomen, een eerste gesprek met klagster gevoerd. Hieruit bleek dat beide ouders op dat moment open stonden voor ondersteuning door verweerster.
- f. De kinderen zijn sinds januari 2019 (opnieuw) voor de duur van een jaar onder toezicht gesteld (ots) door de rechtbank Y (hierna de rechtbank) met benoeming van een gezinsmanager van Jeugdbescherming Z (hierna de GI).
- g. Op 22 mei 2019 zijn klagster en vader na doorverwijzing door de GI een overeenkomst “onderzoek en gezinsinterventie” aangegaan met verweerster. Deze overeenkomst die door beide ouders is ondertekend wordt als hier herhaald en ingelast beschouwd. Artikel 4.5 van de overeenkomst luidt als volgt:

“Van het kind-onderzoek wordt ook een rapportage gemaakt, dit wordt – indien het kind ouder is dan 12 jaar – eerst met het kind besproken, tenzij iets anders met het kind is afgesproken.”

De overeenkomst houdt verder in dat verweerster onderzoek doet naar de onderliggende dynamiek van de omgangsproblemen (het “onderzoek ouderonthechting” genaamd) en vervolgens de “Gezinsinterventie Herstel Ouderhechting” uitvoert. Bij de overeenkomst hoort een protocol gezinsonderzoek dat door verweerster aan de ouders is overhandigd. Uit de overeenkomst blijkt dat de kosten voor het onderzoek en de interventie worden betaald door de gemeente.

- h. Verweerster heeft vervolgens het gezin onderzocht en begeleid.
- i. Op 30 juli 2019 heeft verweerster het tussenrapport gezinsbegeleiding (hierna het tussenrapport) aan de ouders verzonden. De conclusie van dit rapport luidt als volgt: *“C en D en de omgangsproblematiek met vader
C en D hebben geen gegronde redenen gegeven voor de omgangsproblematiek. Uit het onderzoek blijkt dat C, D en moeder, vanuit de zorgen van moeder over de omgang met vader, in een vicieuze cirkel zijn geraakt en elkaar steeds meer in die bezorgdheid voeden. Deze vicieuze cirkel belemmert de vrije omgang met vader. C en D laten zelf een beeld zien van een loyaliteitsconflict. De tweeling kiest hierbij voor moeder, ook vanuit een visie dat hun oudere broer gekozen zou hebben voor vader, ook dit belemmert de vrije omgang met vader. De tweeling vertoont bij de afname van het onderzoek echter geen kenmerkend onthecht gedrag.”* Beide ouders hebben de conclusies in dit rapport onderschreven.
- j. Van augustus tot december 2019 heeft verweerster met klaagster en vader getracht de omgangsregeling zodanig vorm te geven dat deze positief kon verlopen. Verweerster heeft toen ook stappen gezet om te bekijken of de tussen klaagster en haar oudste zoon ontstane breuk kon worden geheeld. Daarnaast is verweerster in september 2019 een Whatsapp-groep met de kinderen begonnen. Eind november is een meer vaste omgangsregeling in samenspraak met ouders en kinderen vastgesteld. De gezinsmanager heeft deze afspraken op 27 november per mail aan de ouders bevestigd. Er is vervolgens echter geen uitvoering gegeven aan deze afspraken.
- k. Uit een e-mail van de GI aan de ouders en verweerster van 10 december 2019 blijkt dat verweerster de GI op 9 december 2019 heeft gemeld dat klaagster geen verdere aansluiting vindt in het proces de omgang met de kinderen te vergemakkelijken en dat zij niet langer van haar hulpverlening gebruik wenst te maken. Het hulpverleningstraject van verweerster aan het systeem is als gevolg hiervan gestopt.
- l. Op 16 januari 2020 heeft de rechtbank uitspraak gedaan op het verzoek van de GI om verlenging van de ots. In dit verlengingsverzoek is door de GI eveneens aan de rechter verzocht de omgangsregeling bespreekbaar te maken. De uitspraak op het verlengingsverzoek (die niet aan het College is overgelegd) hield in dat de ots met een half jaar werd voortgezet. - De kinderrechtster heeft hierbij benadrukt dat het belangrijk is dat de ouders zich aan de met hen ter zitting overeengekomen zorgregeling houden. Beide ouders hebben ter zitting zich hiertoe bereid verklaard en toegezegd de hulpverlening bestaande uit gezinsbegeleiding door verweerster te accepteren.
- m. Vervolgens heeft de GI op 10 februari 2020 een gesprek met klaagster en verweerster gevoerd waarin klaagster te kennen heeft gegeven toch niet achter de omgang tussen vader en de kinderen te staan. Zij heeft daarom haar advocaat verzocht bij de rechtbank stopzetting van de omgangsregeling te vragen.
- n. Op 12 maart 2020 heeft de GI aan de rechtbank verzocht de kinderen uit huis te plaatsen bij vader. Reden hiertoe was de band tussen de kinderen en vader te herstellen en daarmee op de lange termijn schade als identiteitsproblematiek of schade in de ontwikkeling door voortdurende loyaliteitsproblematiek bij de kinderen af te wenden.
- o. Op 16 maart 2020 heeft verweerster haar eindrapport gezinsbegeleiding (hierna het eindrapport) uitgebracht. Verweerster heeft hierin – voor zover hier van belang - overwogen

dat *“Nu moeder omgang van de kinderen met vader niet emotioneel ondersteunt, ontstaat er een nieuwe situatie waarbij het belang van de kinderen opnieuw afgewogen moet worden.”* De aanbeveling in dit rapport houdt (kort gezegd) in de hoofdverblijfplaats van de kinderen te wijzigen naar vader onder vaststelling van een omgangsregeling met moeder. De GI en de Raad hebben de conclusie van verweerster overgenomen.

- p. Klaagster heeft vervolgens op 27 maart 2020 een verzoekschrift ingediend bij de rechtbank de omgang tussen vader en de kinderen stop te zetten.
- q. Op 30 maart 2020 heeft een zitting plaatsgevonden waarin een zorgregeling werd afgesproken van één weekend per week bij vader. Het verzoek van de GI tot verlening van een machtiging uithuisplaatsing bij vader is hierbij aangehouden.
- r. Omdat de GI vervolgens waarnam dat het bezoek aan vader in het weekend zeer belastend was voor de kinderen is de omgang na één keer stopgezet door de GI. De GI heeft de rechtbank hierover geïnformeerd.
- s. Klaagster is in behandeling gegaan bij een GZ-psycholoog die verder ieder collegiaal overleg met verweerster over de situatie heeft geweigerd en die tevens een klacht tegen verweerster bij het College heeft ingediend (zaak 20/17).
- t. Op 4 mei 2020 heeft de rechtbank het verzoek tot uithuisplaatsing bij vader en het daarmee samenhangende verzoek tot wijziging van de zorgregeling behandeld. Daarbij zijn de kinderen voorafgaand aan de zitting gezamenlijk gehoord. Voorts zijn ter zitting gehoord moeder, vader de GI en verweerster. Een medewerker van de Raad heeft de zitting telefonisch bijgewoond.
- u. Bij beschikking van 8 mei 2020 is door de rechtbank een machtiging tot uithuisplaatsing van de kinderen bij hun vader verleend met ingang van 8 mei 2020 tot 16 juli 2020. Daarnaast is de ter zitting van 16 januari 2020 overeengekomen zorgregeling beëindigd. Deze – aan het College overgelegde - beschikking wordt als hier herhaald en ingelast beschouwd.
- v. Op grond van de beschikking zijn de kinderen in de middag van 8 mei 2020 aan vader overgedragen.
- w. Op 24 juni 2020 heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen vader, moeder, de kinderen, verweerster en de gezinsvoogd. Dit gesprek heeft niet tot een oplossing geleid.
- x. Op 7 juli 2020 is de ots en de machtiging tot uithuisplaatsing bij vader door de rechtbank verlengd tot 16 januari 2021. Voorts is een voorlopige omgangsregeling met moeder vastgesteld.
- y. Op 15 oktober 2020 is door de rechtbank een bijzondere curator benoemd die op 27 november 2020 haar rapport heeft uitgebracht. De bijzondere curator heeft hierin (kort gezegd) de rechtbank geadviseerd de uithuisplaatsing bij vader op te heffen en de kinderen weer bij moeder te laten wonen.
- z. Klaagster heeft op 22 oktober 2020 een verzoek bij de rechtbank ingediend tot beëindiging van de machtiging tot uithuisplaatsing van de kinderen. Vader heeft op zijn beurt op 27 november 2020 een verzoek ingediend om te bepalen dat de hoofdverblijfplaats van de kinderen bij hem zal zijn.
- aa. Bij beschikking van 2 december 2020 is door de rechtbank de uithuisplaatsing bij vader beëindigd en is een omgangsregeling met vader vastgesteld. De rechtbank heeft hiertoe onder meer het volgende overwogen:
 “(...)

Gelet op het advies van de bijzondere curator, de verkregen informatie, het verhandelde ter zitting en de structurele afwijzing van de huidige verblijfs- en omgangsregeling door de kinderen heeft de rechtbank moeten concluderen dat het in het belang van de kinderen is de machtiging tot uithuisplaatsing bij de vader te beëindigen. (...)”

 Deze beschikking wordt als hier herhaald en ingelast beschouwd.
- bb. Sinds 5 december 2020 wonen de kinderen weer bij moeder. Er is nog steeds sprake van een ots. De omgang met vader loopt, naar klaagster heeft verklaard ter zitting, niet goed.

III Het standpunt van klaagster en de klacht

Klaagster heeft desgevraagd ter zitting verklaard dat haar klacht zich erop toespitst dat verweerster een visie verkondigt en expres niet naar het standpunt van de kinderen (die ten tijde van het onderzoek al 13 jaar oud waren) heeft willen luisteren. Verweerster heeft - zonder onderzoek naar de feiten - het niet wetenschappelijke label “ouderonthechting” op de tweeling geplakt, hetgeen volgens klaagster een sneeuwbaaleffect heeft gehad.

De klacht houdt dan ook in, zakelijk en kort samengevat weergegeven, dat verweerster in strijd met de Beroepscode heeft gehandeld om de volgende redenen:

1. Zij is niet voldoende deskundig om de overeenkomst onderzoek en gezinsinterventie uit te voeren;
2. Zij heeft op basis van vluchtig onderzoek met smileys in het eindrapport een te vergaande diagnose betreffende klaagster gesteld, namelijk dat klaagster aan de kinderen geen emotionele toestemming geeft om bij vader te zijn;
3. Zij heeft de rechter op grond van bovengenoemde visie verkeerd voorgelicht waardoor de kinderen uit huis zijn geplaatst bij vader;
4. Zij heeft de kinderen onvoldoende begeleid toen zij op 8 mei 2020 plotseling bij vader werden geplaatst;
5. Zij heeft de geplande vakantie van de kinderen bij moeder van 20 tot en met 24 juli 2020 zonder reden geannuleerd.

Het is aan verweerster te wijten geweest dat de kinderen na 13 jaar gelukkig bij haar te hebben gewoond door de rechter bij vader werden geplaatst en werden weggerukt uit hun vertrouwde omgeving. Dit is volgens klaagster niet in het belang van de kinderen geweest.

IV Het standpunt van verweerster

Verweerster heeft de klacht gemotiveerd betwist. Voor zover van belang voor de beoordeling van de klacht zal daarop in het onderstaande nader worden ingegaan.

V De overwegingen van het College

V.1. Bij de tuchtrechtelijke toetsing van professioneel handelen gaat het er niet om of dat handelen beter had gekund, maar om het beantwoorden van de vraag of de psycholoog de zorgvuldigheid heeft betracht die van een redelijk handelend en redelijk bekwaam psycholoog kan worden verwacht door te handelen naar de Beroepscode.

V.2. Wat betreft klachtonderdeel 1 - inhoudende dat verweerster niet de benodigde deskundigheid bezit om een eindrapport gezinsbegeleiding op te stellen - overweegt het College als volgt. Anders dan klaagster betoogt, is het niet noodzakelijk dat verweerster beschikt over een BIG-registratie om een dergelijk rapport op te stellen. Verweerster is lid van het NIP en staat ingeschreven in het register psycholoog NIP. Daarmee is zij voldoende gekwalificeerd de onderhavige rapportage op te stellen.

Klachtonderdeel 1 is dus niet gegrond.

V.3. Volgens vaste jurisprudentie moet rapportage als door verweerster uitgebracht voldoen aan een aantal criteria. Deze criteria zijn vastgelegd in artikel 97 van de Beroepscode 2015. Dit artikel luidt als volgt:

De psycholoog beperkt zich in rapportages tot het vermelden van die gegevens en beoordelingen die voor het doel van de rapportages noodzakelijk zijn. Het rapport dient minimaal aan de volgende eisen te voldoen:

- *Het rapport vermeldt de feiten, omstandigheden en bevindingen waarop het berust;*

- *Het rapport geeft blijk van een geschikte methode van onderzoek om de voorgelegde vraagstelling te beantwoorden;*
- *Uit de rapportage moet duidelijk blijken op welke gronden de bevindingen en conclusies berusten en wat de beperkingen daarvan zijn;*
- *Het rapport vermeldt de bronnen waarop het berust, daaronder begrepen de gebruikte literatuur en de geconsulteerde personen;*
- *In de rapportage wordt melding gemaakt van de vertrouwelijke aard en na verloop van welke termijn de conclusies redelijkerwijs hun geldigheid hebben verloren;*

Het College toetst of het onderzoek door de psycholoog dat tot de rapportage heeft geleid uit het oogpunt van vakkundigheid en zorgvuldigheid de tuchtrechtelijke toets der kritiek kan doorstaan. Ten aanzien van de conclusie van de rapportage wordt beoordeeld of de psycholoog in redelijkheid tot die conclusie heeft kunnen komen.

V.4. Het gebruik door verweerster in haar onderzoek van smileys (klachtonderdeel 2), kan op zichzelf niet tot de conclusie kan leiden dat verweerster daarmee onprofessioneel heeft gehandeld.

Smileys kunnen naar het oordeel van het College in psychologisch onderzoek worden gebruikt om globaal in kaart te brengen hoe onderzochte personen zich voelen. Aan het gebruik van smileys zit, anders dan klaagster in het klaagschrift suggereert, geen leeftijdsgrens.

Evenmin is vast komen te staan dat verweerster door middel van smileys een diagnose heeft gesteld inhoudende dat klaagster de kinderen geen emotionele toestemming geeft om bij vader te mogen zijn. Een dergelijke opmerking houdt strikt genomen immers geen diagnose volgens de DSM-V in. Dit betekent dat klachtonderdeel 2 niet gegrond is.

V.5. Wat betreft klachtonderdeel 3 is het College - met klaagster - van oordeel dat verweerster door de manier waarop zij in dit geval het onderzoek heeft verricht haar in het eindrapport opgenomen conclusies te weinig heeft onderbouwd en evenmin heeft aangegeven wat de beperkingen daarvan zijn (criterium 3 bij artikel 97 van de Beroepscode).

Zo heeft verweerster de reacties van de kinderen op de door haar aanbevolen uithuisplaatsing bij vader niet vermeld, althans blijkt niet dat zij deze aanbeveling met de kinderen (die op het moment van opstellen van het rapport ouder waren dan 12 jaar en een uitgesproken mening hadden over het niet bij vader willen wonen) heeft besproken. Het rapport vermeldt slechts dat verweerster *“de belangen van de kinderen heeft afgewogen.”* Verweerster heeft hiermee in strijd gehandeld met artikel 4.5 van haar eigen met de ouders gesloten overeenkomst onderzoek en gezinsinterventie (zoals geciteerd onder 1.g), nu zij niet heeft aangevoerd dat ze iets anders met de kinderen had afgesproken. Daarnaast is haar handelen in strijd met artikel 7 van de Beroepscode waarin staat vermeld dat de psycholoog de uit de Beroepscode voortvloeiende verplichtingen op die leeftijd nakomt jegens de wettelijk vertegenwoordigers maar óók jegens de cliënt.

Evenmin blijkt uit het eindrapport dat verweerster de casus en haar in het beroepsveld niet algemeen aanvaardde en daarmee mogelijk controversiële aanbevelingen op grond van ouderonthechting met andere professionals heeft besproken en aan hun inzichten heeft getoetst. Geconcludeerd moet worden dat verweerster hierdoor onvoldoende oog gehad voor alternatieve hypothesen dan die van ouderonthechting en mogelijke alternatieve oplossingen. Ook had een collegiale toetsing kunnen leiden tot zelfreflectie bij verweerster of zij nog moest voortgaan met haar bemoeienis bij het cliëntensysteem en niet eerder haar betrokkenheid had moeten beëindigen (artikel 40 van de Beroepscode).

De door verweerster gekozen opzet van het eindrapport werkt naar het oordeel van het College hieraan mee. Verweerster begint haar eindrapport op pagina 5 met een theoretisch en algemeen kader over veilige hechting en het recht van kinderen. Het was naar het oordeel van het College beter geweest indien zij eerst haar bevindingen en observaties toegespitst op deze casus had weergegeven en vervolgens in de breedte mogelijke verklaringen en oplossingen hiervoor had gegeven.

Door aldus te handelen is het eindrapport immers slechts gestoeld op de eigen overwegingen van verweerster en heeft zij het belang van de kinderen naar het oordeel van het College juist niet centraal gesteld. Het rapport van verweerster is daarmee te eenzijdig en de conclusies te weinig geobjectiveerd. Dat verweerster in dit geval door de rechter niet was benoemd tot deskundige in deze zaak en op eigen initiatief met het rapport en de verstrekende ‘aanbevelingen’ is gekomen, maakt deze handelwijze van verweerster te meer onzorgvuldig (artikelen 41 en 15 van de Beroepscode).

Naar het oordeel van het College is er sprake geweest van vermenging van verschillende professionele rollen door verweerster, zij trad immers niet alleen op als adviseur en helper van het cliëntsysteem, maar heeft ook de rol op zich genomen van adviseur van Jeugdzorg en uiteindelijk van de rechtbank. Artikel 4.2. van de door haar met de ouders gesloten overeenkomst lijkt deze rolvermenging te legitimeren. Artikel 4.2. luidt: *‘De inzet van de doorverwijzing door (de GI) vraagt om intercollegiaal overleg tussen de betrokken professionals. Door ondertekening verlenen (betrokkenen) (in lijn met de privacywetgeving) toestemming aan de genoemde professionals voor het houden van intercollegiaal overleg’.*

Een en ander is in strijd met artikel 51 van de Beroepscode.

Klachtonderdeel 3 is in zoverre gegrond.

Het College overweegt hierbij nog wel dat de rechtbank uiteindelijk verantwoordelijk is voor de uithuisplaatsing van de kinderen nu de rechtbank (en niet verweerster) de bevoegdheid heeft daarover te besluiten.

V.6. Klachtonderdeel 4 is eveneens gegrond.

De begeleiding van de kinderen door verweerster nadat zij bij vader waren geplaatst was onvoldoende. Het inzetten van een groepsapp is naar het oordeel van het College geen therapiemiddel en is - naar ook achteraf is gebleken - onvoldoende met waarborgen omgeven om vertrouwelijkheid zeker te stellen. Daarbij komt dat verweerster de telefoons van de kinderen gedurende de eerste twee weken dat zij bij vader woonden had ingenomen, hetgeen eveneens heeft geleid tot onvoldoende begeleiding zoals door de rechter van verweerster was gevraagd in de beschikking van 8 mei 2020.

V.7. Klachtonderdeel 5 is niet gegrond.

Uit de overgelegde stukken blijkt dat de beslissing om de vakantie niet door te laten gaan, is genomen door de GI. Verweerster kan hiervan dan ook geen tuchtrechtelijk verwijt van worden gemaakt.

V.8. Het voorgaande betekent dat de klachtonderdelen 3 en 4 gegrond zijn. De klachtonderdelen 1, 2 en 5 zijn niet gegrond.

Het College acht de maatregel van waarschuwing passend.

VI De beslissing

Het College van Toezicht:

- verklaart de klacht gegrond als voormeld;
- waarschuwt verweerster.

Aldus gewezen op 6 oktober 2021

door:

mr. C.M. Berkhout, voorzitter,
mr. E.A.M. Driessen, secretaris,
dr. H.F.A. Diesfeldt,
dr. J.P.C. Jaspers,
prof.dr. G.T.M. Mooren,
leden

en ondertekend door de voorzitter,

w.g. C.M. Berkhout